

Віталій Вакульчук,

молодший науковий співробітник,
Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського
Голосіївський просп., 3, Київ, 03039, Україна
e-mail: wakserdd@gmail.com
ORCID: <https://orcid.org/0009-0000-1305-2991>

**ВІДЕОКОНТЕНТ НАУКОВИХ БІБЛІОТЕК
УНІВЕРСИТЕТІВ УКРАЇНИ: ПІДХОДИ, ОСОБЛИВОСТІ,
ВЗАЄМОДІЯ З КОРИСТУВАЧАМИ**

У статті проаналізовано ютуб-сторінки п'яти наукових бібліотек університетів України на предмет інформаційного наповнення (змісту), особливостей, відмінностей, зворотного зв'язку з користувачами. Схарактеризовано особливості, здійснено порівняльний аналіз контенту для виявлення відмінностей і подібності, визначено основні його види, схарактеризовано тематику, проаналізовано динаміку взаємодії з користувачами. **Метою статті** є обґрунтування важливості публікації відеоконтенту та ведення ютуб-каналів науковими бібліотеками університетів як ефективного інструменту наукової комунікації та популяризації бібліотечних ресурсів. **Методологія.** В основу покладений принцип наукової об'єктивності з використанням загальнонаукових та конкретнонаукових методів: соціально-комунікаційного, компаративного, аналітичного, порівняльного. **Наукова новизна** полягає у тому, що вперше на прикладі університетських бібліотек розкривається специфіка відеоконтенту як інструменту їх комунікації з користувачами; розглядаються можливості відеоконтенту як засобу репрезентації інформаційного потенціалу наукових бібліотек. **Висновки.** У результаті проведеного дослідження встановлено, що форма аудіовізуального сприйняття інформації набуває все більшої популярності серед користувачів бібліотек завдяки її доступності, стислості, зручності, швидкості пошуку в мережі «Інтернет», отже, ефективності. На основі аналізу відеоматеріалів, опублікованих упродовж вересня – жовтня 2025 р. на ютуб-сторінках наукових бібліотек п'яти університетів України, зроблено висновок, що лівову частку їхнього віртуального інформаційного простору на платформі «Ютуб» становить пізнавальний контент: лекції,

© В. Вакульчук, 2026

вебінари, дискусії, подкасти. Констатовано наявність хоча і незначної, але позитивної тенденції до зростання кількості переглядів відео, зацікавленість матеріалами, опублікованими на ютуб-сторінках, що підтверджується участю глядачів у дискусіях. Зазвичай відеоконтент університетських бібліотек розрахований на студентів, аспірантів кожного конкретного закладу вищої освіти, а також на вчених, дослідників, бібліотекарів і всіх, хто цікавиться ресурсами відкритого доступу. У цьому контексті перспективними можуть бути дослідження щодо рівня відвідуваності бібліотечних ютуб-сторінок для пошуку потрібної інформації і, з тією ж метою, офіційних вебсайтів наукових бібліотек.

Ключові слова: відеоконтент, аудіовізуальний контент, наукові бібліотеки університетів України, ютуб-сторінка, подкаст, вебінар.

Постановка проблеми. Стрімкий розвиток інформаційного суспільства характеризується активною цифровізацією всіх сфер діяльності, зокрема науки та освіти. У цих умовах наукові бібліотеки університетів трансформуються з традиційних книгозбірень у багатофункціональні інформаційно-комунікаційні центри. Одним із перспективних напрямів цієї трансформації є впровадження нових форм комунікації, серед яких особливе місце посідає відеоконтент. Усе більшої популярності серед користувачів бібліотек набирає форма аудіовізуального сприйняття інформації завдяки її доступності, стислості, зручності, швидкості пошуку в мережі Інтернет, ефективності впливу саме такого типу подачі інформації. Використання відеоконтенту в наукових бібліотеках університетів сьогодні перетворилося з додаткової опції у стратегічну необхідність. Така тенденція зумовлена зміною поколінь користувачів та їх інформаційних вподобань/потреб, розвитком соціальних мереж та потребою в інклюзивності освіти. Цей тип сервісу відповідає візуальним запитам сучасних користувачів, значно покращує засвоєння матеріалу, а динамічний формат допомагає руйнувати бар'єри між установою та відвідувачем, створюючи ефект присутності та підвищуючи довіру до академічного середовища. У ході дослідження проведено моніторинг і створено вибірку бібліотек ЗВО (об'єктів аналізу) за принципом їх активності в ютуб, запропоновано попередню класифікацію

контенту. Моніторинг здійснювався впродовж вересня – жовтня 2025 р.

Аналіз досліджень і публікацій. Серед вітчизняних науковців, які досліджували окремі питання, пов'язані з використанням можливостей соціальних медіа у бібліотечній практиці, можна назвати В. Горового, М. Живиляк, С. Злигостева, А. Петрушку, Н. Покровську, Ю. Половинчак, В. Струнгар, Т. Струтинську та ін. У широкому аспекті проблеми наповнення інформаційних соціальних комунікацій, їх ресурсної бази досліджував В. Горовий; питання функціонального наповнення мобільних застосунків як прикладу технологічних трансформацій сучасних читацьких практик на тлі розвитку інформаційно-комунікаційних технологій розглядали Ю. Половинчак і В. Бондаренко [5]; В. Струнгар розробляла методологію дослідження контенту бібліотечних сторінок у соціальних медіа, аналізувала особливості присутності бібліотек у блогосфері [6]; видання, представлені на сайтах бібліотек та на їхніх сторінках у соціальних мережах, аналізували С. Злигостев і Ю. Маліков [1]; моніторинг інформаційного простору соціальних медіа щодо представлення контенту з питань академічної доброчесності та публікаційної етики здійснила А. Петрушка [2, 3]; Н. Покровська, М. Федорович і М. Щербина у своїх наукових розвідках схарактеризували сучасний стан репрезентації університетських бібліотек у соціальних медіа [4]; критерії відбору контенту для публікації в інтернет-медіа досліджувала Т. Струтинська [7]. Водночас використання відеоконтенту як інструменту комунікації бібліотек із користувачами залишається недостатньо висвітленим у науковому дискурсі, що зумовлює актуальність пропонованого дослідження.

Виклад основного матеріалу. У сучасному медіапросторі відеоконтент є одним із найбільш запитаних форматів подання інформації. Його використання бібліотеками сприяє адаптації до нових інформаційних реалій і змін у поведінці користувачів. Наукові бібліотеки університетів України дедалі більше публікують відеоконтент у своїх соціальних мережах, зокрема на платформі відеохостингу «Ютуб». Це дає бібліотекам змогу представляти свої ресурси та послуги у доступній формі, забезпечувати дистанційний доступ до інформації,

розширювати аудиторію за межі університету. Варто зазначити, що такі та інші публікації, пов'язані з використанням мережі «Інтернет», мають базуватися й узгоджуватися із законодавчими та нормативними документами щодо авторських прав та суміжного права, про що йдеться в статтях 56–58 Закону України «Про авторське право і суміжні права» від 1 грудня 2022 р. № 2811-IX¹. Нами розглянуто діяльність п'яти бібліотек українських університетів щодо особливостей контенту, розміщеного на їхніх сторінках упродовж вересня – жовтня 2025 р., проаналізовано кількість переглядів, зворотний зв'язок/коментарі.

Розглянемо особливості змістового наповнення, підходів до розміщення контенту на ютуб-сторінках обраних для дослідження університетських наукових бібліотек та динаміку постингу їхніх відео. Для аналізу обрано ютуб-сторінки Науково-технічної бібліотеки ім. Г. І. Денисенка Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського», Наукової бібліотеки ім. М. Максимовича Київського національного університету ім. Т. Г. Шевченка, Центральної наукової бібліотеки Харківського національного університету ім. В. Н. Каразіна, Наукової бібліотеки Одеського національного університету ім. І. І. Мечникова, Наукової бібліотеки Національного університету «Києво-Могилянська академія». Цільовою аудиторією університетських бібліотек і, відповідно, відвідувачами їхніх ютуб-сторінок, є студенти та викладачі, яким бібліотека постачає інформацію для навчального процесу та наукової діяльності. Основу відеоконтенту, розміщеного на платформі «Ютуб» цих бібліотек, становлять пізнавальні матеріали: відеолекції, вебінари, подкасти.

Зазначимо, що характеристики ютуб-сторінок інтернет-представництв наукових бібліотек, зокрема й університетських, обговорювались на Міжнародній науковій конференції «Бібліотека. Наука. Комунікація. Пріоритети сьогодення та перспективи» (Київ, 2025) та висвітлювались автором у тезах доповіді «Представлення наукових бібліотек через сервіси відеохостингу YouTube» [8].

Докладно розглянемо відеоконтент, який представлено на ютуб-

¹ Про авторське право і суміжні права : Закон України від 01.12.2022 № 2811-IX. *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2811-20#Text> (дата звернення: 23.03.2026).

каналах досліджуваних бібліотек за обраний період. Отже, на ютуб-каналі Науково-технічної бібліотеки імені Г. І. Денисенка розміщено дві відеопублікації науково-комунікаційного спрямування. Зокрема, 30 вересня 2025 р. оприлюднено вебінар «Індексація збірників конференцій у Scopus: вимоги та стандарти наукової якості» (https://youtu.be/P_VY9gkZUlk?si=-Pz1HVVYT99Vio5ql, тривалість відео – 46 хв). Спікером вебінару виступив офіційний представник компанії «Elsevier» Кейн Гью (Kane Gu). Відеоматеріал вирізняється високим рівнем інформативності й актуальності. У межах доповіді розглянуто ключові аспекти індексації матеріалів конференцій у базі «Scopus», зокрема критерії відбору збірників, вимоги до організаторів щодо забезпечення належної наукової якості, типові помилки, які перешкоджають індексації, а також переваги, які така індексація надає авторам і науковим установам. Кількість переглядів відео – 82, що свідчить про помітний рівень зацікавленості аудиторії. Водночас відсутність коментарів не дає змоги оцінити рівень зворотного зв'язку та обмежує можливості визначення ефективності як самого вебінару, так і його відеотрансляції.

Ще один вебінар – «Роль штучного інтелекту у створенні та використанні відкритої наукової інформації» (<https://youtu.be/DfQbsPf5g68?si=2kK8SwTv5nKqAQRp>, тривалість – 52 хв) – розміщено на сторінці бібліотеки 21 жовтня. Тематика вебінару відповідає актуальним викликам сучасної науки і перспективам її розвитку. Доповідачкою виступила виконавчий директор Барселонської декларації з відкритої наукової інформації, представниця проєкту «Sesame Open Science» Бьянка Крамер (Bianca Kramer). У межах вебінару увагу зосереджено на можливостях застосування штучного інтелекту у створенні, аналізі та поширенні відкритих наукових даних, інтеграції ІІІ в дослідницьку діяльність з метою підвищення її ефективності, а також на огляді сучасних інструментів і технологій, які використовуються міжнародною науковою спільнотою. Це відео переглянули 80 користувачів. Відсутність відгуків у коментарях не дає можливості об'єктивно оцінити рівень сприйняття представленого матеріалу. Зважаючи на те, що загальна кількість підписників каналу становить 470 осіб, можна схарактеризувати його як такий,

що перебуває на етапі формування аудиторії та потребує подальшого розвитку з метою підвищення рівня залученості користувачів.

Отже, у межах аналізу відеоконтенту ютуб-каналу Науково-технічної бібліотеки імені Г. І. Денисенка доцільно розглядати зазначені вебінари як взаємодоповнюючі елементи єдиного науково-комунікаційного дискурсу, спрямованого на висвітлення актуальних тенденцій розвитку сучасної науки. Розглянуті відеопублікації мають науково-інформаційну спрямованість і орієнтовані на потреби академічної спільноти, характеризуються високим рівнем експертності доповідачів та актуальністю порушених проблем. Разом із тим кількісні показники переглядів (близько 80 для кожного відео) свідчать про наявність обмеженого, хоча й стабільного інтересу аудиторії до такого контенту. Відсутність коментарів під відео вказує на низький рівень інтерактивності та зворотного зв'язку, що є важливим індикатором ефективності цифрової комунікації.

Упродовж досліджуваного періоду на ютуб-каналі наукової бібліотеки імені В. Максимовича КНУ ім. Т. Г. Шевченка зафіксовано дві відеопублікації (жовтень). Перше відео – «Бібліотека для підтримки досліджень. Аспірант КНУ: INFO DAY 2025» (<https://youtu.be/Ai0cBXAnwgo?si=n3MCG-Sd1-11K5qJ>) – презентує інформаційно-освітній сегмент діяльності бібліотеки. У виступі директора бібліотеки М. Женченко наголошується на важливій ролі бібліотеки як установи, що забезпечує дослідників необхідними цифровими ресурсами та сервісами для здійснення наукової роботи та позиціонується як сучасний орієнтир у великому інформаційному просторі. Зазначається, що дослідникам важливо формувати навички роботи з інформацією – користуватися перевіреними джерелами та спеціальними інструментами пошуку, зокрема електронним каталогом бібліотеки, а не покладатися лише на загальні пошукові системи. Відеоматеріал тривалістю 13 хв має 54 перегляди; функція коментування вимкнена, що не дає змоги проаналізувати зворотний зв'язок та реакцію аудиторії.

Друге відео – короткий (45 с) анонс подкасту «Радіо Хартія», присвячений українській літературі XX ст. (<https://youtu.be/4PUex599WQE?si=ognewIwS1nW8Nmym>). Його мета – зацікавити глядачів і перенаправити їх до повної версії розмови, розміщеної

на іншому ресурсі. У подкасті беруть участь відомі діячі культури Сергій Жадан, Олена Гусейнова та Віра Агеєва. Обговорюється тема культурної ідентичності, зокрема те, що її формує: мова, держава чи спільна пам'ять. Також порушуються питання складних сторінок історії української культури – життєвого і творчого шляху П. Тичини, М. Рильського, В. Стуса, М. Скрипника, компромісів та як українська культура зберігалася в непростих умовах. Подкаст записано в приміщенні бібліотеки, яка виступає не лише як місце проведення, а і як простір для культурного діалогу та обговорення важливих суспільних тем. Анонс має 93 перегляди, тоді як повна версія подкасту значно популярніша – понад 27 тис. переглядів, близько 2,7 тис. вподобань і 152 коментарі. Більшість відгуків – позитивні: глядачі відзначають змістовність та актуальність.

Проаналізовані відеоматеріали відображають основні напрями діяльності бібліотеки в контексті ведення своїх ютуб-каналів: з одного боку – інформаційно-освітня підтримка наукових досліджень, а з іншого – участь у ширшому культурно-комунікаційному процесі. Водночас різниця у показниках переглядів і рівні взаємодії з аудиторією свідчить про вищу ефективність контенту, орієнтованого на суспільно значущу проблематику та із залученням відомих публічних осіб.

Наукова бібліотека Одеського національного університету ім. І. І. Мечникова у вересні – жовтні 2025 р. відео не публікувала. Найсвіжіше відео датоване березнем 2024 р. Імовірно, така ситуація склалася з об'єктивних причин, адже на сторінці бібліотеки є пізнавальні відео, присвячені українським науковцям, історичні відеоматеріали, відео різноманітних наукових і освітніх заходів тощо.

У результаті проведеного аналізу встановлено, що у період вересня – жовтня 2025 р. найпотужнішу, найрізноманітнішу та інформаційно насичену сторінку з-поміж усіх, про які йдеться в цій статті, має Центральна наукова бібліотека Харківського університету ім. В. Каразіна, на каналі якої опубліковано 10 відеоматеріалів, які доцільно систематизувати за тематичними напрямками і хронометражем.

Отже, *короткі відео* (до 2 хв) спрямовані на популяризацію науково-культурної спадщини та фондів бібліотеки. До цієї групи належить такий опублікований відеоконтент: «Іван Карпенко-Карий

(Тобілевич)» – вереснєве відео, створене до 180-річчя І. Карпенка-Карого – видатного актора, драматурга, одного з фундаторів українського побутового театру. Тривалість відео – 1 хв 44 с, має 24 перегляди, 5 уподобань, без коментарів (<https://youtu.be/0h4dO4v54Is?si=L9d94cbtQsM2dwH1>); «Радій Федорович Полонський» – відео від 10 жовтня, знайомить користувачів з непересічною особистістю – журналістом, драматургом, письменником, перекладачем, літературознавцем Р. Ф. Полонським. Триває відео 1 хв 15 с. Його переглянули всього 20 відвідувачів сторінки, що промовисто свідчить про той факт, що ім'я і творчий доробок письменника, в якому особливе місце займають казки та оповідання для дітей, залишаються маловідомими і тому розповідь про нього у доступному форматі відео відіграє важливу роль у популяризації творчості митця (<https://youtu.be/s3PmVzRUKFc?si=F0jp-5WPQMU2SZ1D>; «Олександр Опанасович Потебня» (1 хв 50 с) – про українського філолога, мовознавця, літературознавця, фольклориста, автора праць з теорії словесності, професора Харківського університету (<https://youtu.be/m0k-1I5FwuY?si=DKI6SfqZcwH-EoIe>); «Яворницький Дмитро Іванович» – відеорозповідь про видатного вченого-історика, етнографа, археолога, автора монументальної праці «Історія Запорозьких козаків» та інших праць з історії козацтва (<https://youtu.be/cHhGXpOSsok?si=yYeZEkSzntgRDY8k>); «Майк Йогансен» – до 130-річчя від дня народження прозаїка, поета, перекладача, засновника «Гарту», одного з фундаторів ВАПЛІТЕ, знавця кількох іноземних мов, письменника доби Розстріляного відродження. (https://youtu.be/Pw7o_5iWR5M?si=N3GFOstVCuevYRrA); «Святе письмо мовами світу (XIX ст.)» (16 жовтня).

Автори останнього відеоматеріалу розповідають про Біблію – найвпливовішу книгу в історії людства, яка має величезне значення для юдаїзму та християнства. За типом це відео – презентація, виставка книг з фондів бібліотеки університету. Представлено видання Старого і Нового Заповітів різними мовами: давньогрецькою (1804 р.), німецькою (у перекладі Мартіна Лютера, 1814 р.), вірменською (1817 р.), чеською (1867 р.), французькою, англійською, фінською (відповідно 1837, 1867, 1871 р.). Біблійні тексти неодноразово перекладалися на десятки мов і ставали основою духовного

і культурного розвитку різних народів, які сповідували і сповідують християнство чи юдаїзм. Презентацію переглянули 12 користувачів, її тривалість – 1 хв 21 с, коментарі відсутні (<https://youtu.be/No16OHW5mrI?si=0O635fUD0znFrMnm>).

Згадані матеріали мають стабільні показники переглядів, проте характеризуються відсутністю коментарів, що свідчить про обмежений рівень взаємодії з аудиторією.

Середні за тривалістю відео (до 10 хв), що за своїм типом можуть бути визначені як біографічно-просвітницький контент. Зокрема, вже 1 вересня опубліковано пізнавальний матеріал «Університетські імена на мапі Харкова» (<https://youtu.be/an3UeGFJzto?si=5j2rjgfVR8TVeUhd>). Відео знайомить з відомими вченими, громадсько-політичними діячами, митцями, чиї імена пов'язані з Харківським університетом, а також з випускниками університету, які загинули в російсько-українській війні. За 4 хв 49 с глядачі дізнаються про засновника Харківського університету В. Каразіна, про Д. Антоновича, Д. Багалія, М. Барабашова, О. Білецького, Б. Веркіна, О. Гінзбурга, О. Гончара, Б. Грінченка та багатьох ін. Відео має 34 перегляди, 3 уподобання, але 0 коментарів. Наступне вереснєве відео – «Шістдесятники: голос вільної думки» (https://youtu.be/kB7mLNaW3Zg?si=WVCGUZSZi_nwZAoS). Матеріал науково-пізнавальний, про покоління українських митців, письменників, науковців і діячів культури, які в 1960-х роках виступили на захист національної самобутності, свободи слова та духовних цінностей. Відео у стислій формі знайомить з іменами і творчістю найяскравіших представників того покоління: Алли Горської, Івана Дзюби, Івана Драча, Ліни Костенко, Дмитра Павличка, Євгена Свєрстюка, Івана Світличного, Василя Симоненка, Василя Стуса та ін. Хронометраж відео – 3 хв 29 с, коментарів немає.

Довготривалі відео (понад 1 год) за типом і тематикою – професійно-орієнтовані вебінари. 26 вересня опубліковано вебінар «Облік та каталогізування мережних ресурсів» (<https://youtu.be/iAyO2YboPAs?si=-uBMtx5OxfVDNgQ2>). Тематика вебінару суто бібліотечна і торкається актуальної теми. Через впровадження електронних технологій бібліотеки перетворюються на сучасні інформаційні центри, розширивши свої функції і додавши до

традиційних видів діяльності нові. З упровадженням інформаційно-комунікаційних технологій, поширенням можливостей інтернету, появою повнотекстової електронної інформації, постала нова модель наукової бібліотеки, що дало змогу вченим-бібліотекознавцям говорити про інформаційну парадигму діяльності наукових бібліотек. У цьому контексті вебінар щодо способів поєднання класичних бібліотечних практик із сучасними технологіями накопичення електронних ресурсів, особливостей їх локального та мережевого існування, визначення місця і ролі у системі бібліотечних фондів, дотримання правил їх обліку, можливостей оперативної обробки і збереження електронної інформації, забезпечення доступу користувачам порушує важливі питання, що постають перед фахівцями в умовах інтеграції бібліотечних ресурсів. Інформація подається в доступній формі, зокрема і завдяки яскравим відеоматеріалам. Спікеркою запрошено І. Г. Лобановську – завідувача відділу формування інформаційних ресурсів Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В. Сухомлинського. Вебінар триває 99 хв, станом на 30 жовтня 2025 р. має 108 переглядів, коментарів немає.

Вебінар «DOAJ і відкритий доступ: стандарти якості для сучасних наукових журналів» (<https://youtu.be/eez5VHPj-Lg?si=Y0qNLp6dkyLAcB3N>), опублікований 24 жовтня, триває понад годину, має 59 переглядів, розкриває нагальну для науковців тему. DOAJ (Directory of Open Access Journals) – незалежна некомерційна служба, заснована 2003 р., яка має на меті підвищення престижу журналів відкритого доступу, визначає стандарти для цих журналів і здійснює їх індексування. Спікерка вебінару – Юлія Гартман – відповідальна редакторка DOAJ для групи українських журналів, учасниця Українського регіонального відділення Європейської асоціації наукових редакторів (EASE). Коментарі також відсутні, але за кількістю переглядів можна робити висновок про кількість зацікавлених цією тематикою.

Таким чином, можна зробити висновок, що наукова бібліотека Харківського університету у зазначений період працювала дуже активно над створенням відео, розмістивши на своїй сторінці цікаві пізнавальні матеріали. Відеоконтент бібліотеки характеризується тематичною різноманітністю, охоплює пізнавальні, науково-

популярні, спеціалізовані, вузькопрофільні матеріали тощо. Аналіз за хронометражем демонструє перевагу коротких (від однієї до п'яти хвилин) відеоформатів; зворотний зв'язок дає підстави говорити про його залежність від тематики відеопублікацій.

За період, обраний для аналізу, на каналі Наукової бібліотеки Національного університету «Києво-Могилянська академія» виявлено такий відеоконтент: у жовтні на ютуб-сторінці бібліотека опублікувала п'ять вебінарів, які за своїм типом належать до професійно орієнтованих: «Відкритий доступ та відкрита наука – як все починалось і куди йдемо?» (https://youtu.be/3wGL80B8mpQ?si=RXEBwUHsrg1F_4i5), 20 жовтня; «Відкритий доступ та відкрита наука: Практичні поради щодо публікації статей і подання заявок на фінансування наукових проєктів» (https://youtu.be/3wGL80B8mpQ?si=RXEBwUHsrg1F_4i5), 20 жовтня; «Анонімізація даних. Використання відкритого програмного продукту Amnesia» (<https://youtu.be/MBWhxOibWxA?si=pa4E8PlgBeJJq9PA>), 21 жовтня; «Кому належить знання: роль інституційного репозитарію eKMAIR у відкритій науці» (<https://youtu.be/MBWhxOibWxA?si=pa4E8PlgBeJJq9PA>), 21 жовтня; «Блокчейн та блокчейн-аналітика: відкриті дані для досліджень» (https://youtu.be/fXCQfL_FhUY?si=f00AXwAitGBIgh_k), 24 жовтня.

У рамках вебінарів, що відбулися 20 жовтня 2025 р., виступили: Тетяна Ярошенко, кандидат історичних наук, доцент, заступник директора Державної науково-технічної бібліотеки України та Ірина Кучма, менеджерка програми «Відкритий доступ», EIFL (Electronic Information for Libraries). Консорціум EIFL-Україна засновано у 2025 р. на базі Державної науково-технічної бібліотеки (ДНТБ) для забезпечення доступу українських бібліотек до всіх інформаційних ресурсів і послуг, які надає EIFL. У виступах окреслено еволюцію руху відкритого доступу, а також надано практичні рекомендації щодо публікаційної активності та залучення фінансування для наукових досліджень. Зазначено, що електронний каталог бібліотеки містить бібліографічну інформацію про всі надходження, починаючи з 2002 р. Однак, попри актуальність тематики, відеоматеріали характеризуються невисокими кількісними показниками переглядів (близько 18) та відсутністю коментарів.

Два вебінари (дата публікації 21 жовтня) – «Анонімізація даних. Використання відкритого програмного продукту Amnesia» та «Кому

належить знання: роль інституційного репозитарію eKMAIR у відкритій науці» – зосереджені на проблематиці роботи з даними та функціонуванні цифрових репозитаріїв. У першому з них, який представила С. Чукранова, кандидат педагогічних наук, розглянуто теоретичні та практичні аспекти анонімізації даних із використанням програмного продукту «Amnesia»; матеріал подано у форматі скрінкасту, що поєднує пояснення з покроковою демонстрацією роботи програми. Особливу увагу приділено питанням обробки персональних і чутливих даних у контексті академічної доброчесності та етики досліджень. Другий вебінар, представлений І. Хорошок, завідувачем відділу електронних ресурсів Наукової бібліотеки НаУКМА, висвітлює функціональні можливості інституційного репозитарію «eKMAIR» як інструменту збирання, збереження та поширення результатів наукової діяльності університетської спільноти. Незважаючи на відносно невелику кількість переглядів (близько 25), обидва заходи були забезпечені інтерактивним складником, що зумовило зворотний зв'язок з аудиторією у формі запитань до доповідачів.

Вебінар «Блокчейн та блокчейн-аналітика: відкриті дані для досліджень» (https://youtu.be/fXCQfL_FhUY?si=fO0AXwAitGBIgh_k) відвідали 18 глядачів; його хронометраж становить 2 год 9 хв. Доповідачкою є Тетяна Дмитренко – доктор економічних наук, старший дослідник, голова правління громадського об'єднання «Українська сучасна цифрова наука» («Ukrainian Modern Digital Science», UMDS). Цей вебінар завершив низку заходів Тижня відкритого доступу. Відео має всього 14 переглядів і 0 коментарів, проте наприкінці доповіді Т. Дмитренко отримала кілька запитань, переважно щодо тенденцій розвитку блокчейн-аналітики на найближчі роки, особливо в контексті відкритих даних для досліджень. Тематика вебінару дуже специфічна, розрахована на вузьке коло спеціалістів або студентів-економістів, юристів, які в майбутньому планують пов'язати свою діяльність чи наукові дослідження з цією проблематикою. На переконання доповідачки цифровою економікою почали займатися заклади вищої освіти на рівні магістратури, тому що, на її переконання, цифрова економіка і фінансова безпека – це обов'язкові складники сучасної освіти.

Усі жовтневі вебінари підготовлено НаУКМА до Міжнародного тижня відкритого доступу. Організатори ставили за мету залучення

до заходів Тижня вчених, дослідників, бібліотекарів і всіх, хто цікавиться ресурсами відкритого доступу. Заявлено, що Києво-Могилянська академія підтримує рух відкритого доступу в науці, а її наукова бібліотека робить все для того, щоб навчальні матеріали викладачів, їхні наукові публікації були доступні для студентства. Аналіз змісту і форми відеоконтенту на сторінці Наукової бібліотеки НаУКМА свідчить про намагання його авторів висвітлювати актуальні для сучасної науки питання.

Висновки. Проведене дослідження дає підстави говорити, що ютуб-канали наукових бібліотек університетів виступають дієвим інструментом сучасної комунікації, який поєднує наукову, інформаційно-освітню, просвітницьку та професійно-орієнтовану функції. Аналіз відеоконтенту ютуб-каналів досліджуваних наукових бібліотек університетів показав, що його змістове наповнення охоплює широкий спектр тем: від популяризації видатних постатей науки і культури та презентації книжкових колекцій до висвітлення актуальних питань науки, цифровізації бібліотечних процесів і функціонування наукових репозитаріїв. Встановлено, що сьогодні бібліотеки активно використовують різні формати відеоконтенту, що дає змогу задовольняти потреби різних цільових аудиторій: широкої громадськості, студентства та бібліотечних фахівців.

Результати аналізу також засвідчили, що найбільш ефективними з погляду залучення аудиторії є відеоматеріали, орієнтовані на суспільно значущу проблематику, відкриту науку та участь у них відомих науковців і публічних «лідерів думок». Водночас контент суто фахового або вузькоспеціалізованого характеру, попри його високу наукову цінність, демонструє низьку відвідуваність сторінок. Загалом використання відеоплатформ, зокрема ютуб, сприяє розширенню комунікаційних можливостей наукових бібліотек університетів, підвищує видимість їхніх ресурсів у цифровому середовищі та забезпечує ефективну популяризацію наукових знань і бібліотечних сервісів. Це підтверджує доцільність і перспективність розвитку відеоконтенту як складника стратегії сучасної наукової бібліотеки університету в умовах цифрової трансформації.

Список використаних джерел

1. Злигостєв С., Маліков Ю. Шляхи вдосконалення представлення бібліотечної діяльності в інформаційному просторі. *Наукові праці Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського*. 2024. Вип. 73. С. 30–40. <https://doi.org/10.15407/nr.73.030>
2. Петрушка А. І., Живиляк М. Б. Відеохостинг як компонент інформаційного представлення академічних спільнот. *Вчені записки ТНУ ім. В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Журналістика*. 2022. Т. 33 (72). № 2. Ч. 2. С. 298–305. <https://doi.org/10.32838/2710-4656/2022.2-2/46>
3. Петрушка А. І. Соціальні медіа: академічна доброчесність у системі наукової комунікації. *Держава та регіони. Серія: Соціальні комунікації*. 2021. № 3(47). С. 73–79. [https://doi.org/10.32840/cpu2219-8741/2021.3\(47\).10](https://doi.org/10.32840/cpu2219-8741/2021.3(47).10)
4. Покровська Н. В., Федорович М. М., Щербина М. О. Репрезентація університетських бібліотек у соціальних медіа. *University library at a new stage of social communications development* : тези VI Міжнар. конф., 7–8 жовт. 2021 р. Дніпро: НТБ ДНУЗТ, 2021. URL: http://conflib.diit.edu.ua/Conf_univ_Library_2021/paper/view/24818/13774 (дата звернення 23.03.2026).
5. Половинчак Ю., Бондаренко В. Мобільні застосунки в контексті сучасних читальських практик. *Наукові праці Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського*. 2024. Вип. 71. С. 242–265. <https://doi.org/10.15407/nr.71.242>
6. Струнгар В. Типологічна класифікація соціальних медіа як об'єкт діяльності бібліотек. *Наукові праці Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського*. 2020. Вип. 58. С. 195–205. <https://doi.org/10.15407/nr.58.195>
7. Струтинська Т. І. Стратегія відбору контенту для публікації в інтернет-медіях. *Інформація, комунікація та управління знаннями в глобалізованому світі* : матеріали Другої міжнар. наук. конф., 16–18 трав. 2019 р. Київ : Ліпа-К, 2019. С. 61–63. URL: <https://kit.knukim.edu.ua/images/05-nauka/nauka-stud/2019-zb-materialiv-konf-kaf.pdf> (дата звернення 23.03.2026).
8. Вакульчук В. Представлення наукових бібліотек через сервіси відеохостингу YouTube. *Бібліотека. Наука. Комунікація*.

Пріоритети сьогодення та перспективи : матеріали Міжнар. наук. конф., 1–3 жовт. 2025 р. : у 2 т. / НАН України, Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського, Асоціація бібліотек України ; відп. ред. О. М. Василенко. Київ, 2025. Т. 1. С. 196–199. URL: file:///C:/Users/user/Documents/M%D0%98%D0%9B%D0%90(1)/%D0%A1%D1%82%D0%B0%D1%82%D1%82%D1%96%20%D1%96%20%D1%82%D0%B5%D0%B7%D0%B8/%D0%9A%D0%BE%D0%BD%D1%84%D0%B5%D1%80%D0%B5%D0%BD%D1%86%D1%96%D1%8F-2025.Proceedings_Conference_VNLU_2025_Vol_1.pdf (дата звернення: 23.03.2026).

References

1. Zlyhostiev, S., & Malikov, Yu. (2024). Ways of Improving the Presentation of Library Activities in the Information Space. *Academic Papers of V. I. Vernadskyi National Library of Ukraine*, 73, 30-40 (in Ukrainian). <https://doi.org/10.15407/np.73.030>
2. Petrushka, A. I., & Zhyvyliak, M. B. (2022). Video hosting as a component of the information representation of academic communities. *Scientific Notes of Taurida National V. I. Vernadsky University. Series: Philology. Journalism*, 33(72), 2, 2, 298-305 [in Ukrainian]. <https://doi.org/10.32838/2710-4656/2022.2-2/46>
3. Petrushka, A. I. (2021). Social Media: Academic Integrity in the System of Scientific Communication. *State and Regions. Series: Social Communications*, 3(47), 73-79 [in Ukrainian]. [https://doi.org/10.32840/cpu2219-8741/2021.3\(47\).10](https://doi.org/10.32840/cpu2219-8741/2021.3(47).10)
4. Pokrovska, N. V., Fedorovych, M. M., & Shcherbyna, M. O. (2021). Reprezentatsiia universytetskykh bibliotek u sotsialnykh media [Representation of university libraries in social media]. In *Proceedings of the University library at a new stage of social communication development VI International Conference, 7-8 October 2021*. Dnipro: NTB DNUZT [in Ukrainian]. Retrieved March 23, 2026, from http://conflib.diit.edu.ua/Conf_univ_Library_2021/paper/view/24818/13774
5. Polovynchak, Yu., & Bondarenko, V. (2024). Mobile Applications in the Context of Modern Reading Practices. *Academic Papers of*

V. I. Vernadskyi National Library of Ukraine, 71, 242-265 (in Ukrainian). <https://doi.org/10.15407/np.71.242>

6. Strungar, V. (2020). Typological Classification of Social Media as an Object of Libraries' activity. *Academic Papers of V. I. Vernadskyi National Library of Ukraine*, 58, 195-205 (in Ukrainian). <https://doi.org/10.15407/np.58.195>

7. Strutynska, T. I. (2019). Stratehiia vidboru kontentu dlia publikatsii v internet-mediakh [Content selection strategy for publication in online media]. In L. Prokopenko (Comp.), *Proceedings of the Information, communication, and knowledge management in a globalized world Conference, 16-18 May 2019* (pp. 61-63). Kyiv: Lira-K [in Ukrainian]. Retrieved March 23, 2026, from <https://kit.knukim.edu.ua/images/05-nauka/nauka-stud/2019-zb-materialiv-konf-kaf.pdf>

8. Vakulchuk, V. (2025). Predstavlennia naukovykh bibliotek cherez servisy videokhostynhu YouTube [Representation of academic libraries via YouTube video hosting services]. In O. M. Vasylenko (Ed.), *Proceedings of the Library. Science. Communication. Priorities of the present and prospects International Scientific Conference, 1-3 October 2025* (Vols. 1-2; Vol. 1, pp. 196-199). Kyiv [in Ukrainian]. Retrieved March 23, 2026, from file:///C:/Users/user/Documents/M%D0%98%D0%9B%D0%90(1)/%D0%A1%D1%82%D0%B0%D1%82%D1%82%D1%96%20%D1%96%20%D1%82%D0%B5%D0%B7%D0%B8/%D0%9A%D0%BE%D0%BD%D1%84%D0%B5%D1%80%D0%B5%D0%BD%D1%86%D1%96%D1%8F-2025.Proceedings_Conference_VNLU_2025_Vol_1.pdf

Отримано / Received 30.03.2026

Прийнято / Accepted 25.04.2026

Опубліковано онлайн / Published online 28.07.2026

Vitalii Vakulchuk,

Junior Researcher,

V. I. Vernadskyi National Library of Ukraine

3 Holosiivskyi Ave., Kyiv 03039, Ukraine

e-mail: wakserdd@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0009-0000-1305-2991>

VIDEO CONTENT OF THE UKRAINIAN UNIVERSITIES LIBRARIES: APPROACHES, FEATURES, AND USER INTERACTION

The article analyzes the YouTube channels of five Ukrainian universities libraries in terms of their informational content, specific features, differences, and user feedback. The characteristics of these channels are identified, and a comparative analysis of their content is conducted to determine similarities and differences. The main types of content are defined, their thematic focus is described, and the dynamics of user engagement are examined. The aim of the article is to substantiate the importance of publishing video content and maintaining YouTube channels by academic libraries of universities as an effective tool for scholarly communication and the promotion of library resources. Methodology. The study is based on the principle of scientific objectivity and employs both general scientific and specialized methods, including socio-communication, comparative, analytical, and descriptive approaches. Scientific novelty lies in the fact that, for the first time, using the example of university libraries, the specific features of video content as a communication tool with users are revealed. The study also explores the potential of video content as a means of representing the informational capacity of academic libraries. Conclusions. The results of the study indicate that the audiovisual format of information presentation is gaining increasing popularity among library users due to its accessibility, conciseness, convenience, and the speed of information retrieval on the Internet, and therefore its effectiveness. Based on the analysis of video materials published during September–October 2025 on the YouTube channels of five Ukrainian universities libraries, it is concluded that the majority of their virtual information space on the platform is occupied by educational content, including lectures, webinars, discussions, and podcasts. A slight but positive trend in the growth of video views has been observed, as well as increasing interest in the published materials, which is confirmed by user participation in discussions. As a rule, the video content of university libraries is primarily aimed at students and postgraduate researchers of specific higher education institutions, as well as scholars, researchers, librarians, and anyone interested in open-access resources. In this context, further research into the level of traffic to library YouTube channels for information seeking, as well as to the official websites of academic libraries for the same purpose, appears promising.

Keywords: video content, audiovisual content, academic libraries of Ukrainian universities, YouTube channel, podcast, webinar